

IOAN GABOR: *COPȘA MICĂ, O ISTORIE INDUSTRIALĂ*

Angela PĂUCEAN¹
angelapaucean@yahoo.com

MOTTO: „Această carte poate
păstra ce timpul distruge.”
(Ioan Gabor)

ABSTRACT: This volume proves to be a way of opening doors to other yet unopened in Copsa Mica.

Any act of research leads you to urge those concerned to other research methods, especially regarding pertinent disciplinary research held on the field, and most importantly, interviewing persons who were in the middle of events that will be subject of the research. Man consecrates the saying goes that well apply in this case.

Volume is clearly a historical, socio-political and demographic document, which is among publications of its kind in Romania. Rich and extensive bibliography, sources of inspiration studied (archives, newspapers and other information sources) all demonstrate hard work in the service history of the community to which the author belongs, an interest in presenting the facts in a way as real as possible.

Technical information is put together with data and information from geography, sociology, history, demography, social and physical anthropology.

KEYWORDS: Copsa Mica, industrial history, social and physical antropology.

Într-adevăr, ne aflăm în fața unui volum, a unui document istoric despre evoluția industrială și istorică a orașului Copșa Mică și despre istoria fabricii Sometra și Carbosin. Lucrarea prezintă o aglomerare de evenimente, trăite de autor, după cum însuși autorul mărturisește.

¹ Drd., muzeograf la Muzeul Gazelor Naturale, Mediaș; membru asociat al Filialei Brașov a CRIFST al Academiei Române.

Primele capitole fac referire la orașul Copșa Mică (cadrul geografic, evoluția istorică, primele mențiuni documentare, așezare, relief, climă, vecinii, populația). Din punct de vedere istoric, orașul Copșa Mică este atestat documentar la 1700, dar descoperirile arheologice demonstrează vechimea mult mai mare a localității, din cele mai vechi timpuri, aici în vatra râului Târnava Mare (perioada neolitică).

Dezvoltarea din punct de vedere industrial a orașului Copșa Mică începe cu Societatea pe acțiuni Copșa Mică – Cugir – fabrica de armament și a gării CFR Copșa Mică.

Procesul de formare și dezvoltare a activității industriale din orașul Copșa Mică s-a bazat pe existența gazelor naturale în domurile din zonă și necesitatea economică a prelucrării lor superioare, pe resursele de apă, existența căilor de comunicație și a forței de muncă.

Gazul metan, una dintre cele mai importante bogății naturale ale subsolului României, cu o istorie de peste 100 de ani, a contribuit la dezvoltarea acestui oraș.

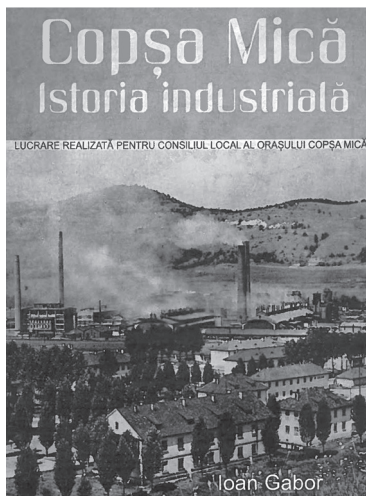

Foto: Coperta cărții: Ioan Gabor – *Copșa Mică – Istoria industrială*.

O istorie a gazului metan este amplu prezentată în capitolele următoare: explorarea domului de gaz metan Copșa Mică, dezvoltarea zăcămintului de gaz metan Copșa Mică, forarea Sondei 5 Copșa Mică și erupția gazelor, stingerea incendiului, lucrări executate la sondă după

formarea craterului, sonda nr. 6 9 Oblica) Copșa Mică, toate foarte bine documentate și cu informații precise, culese de pe teren, de la terțe persoane care au trait acele vremuri – apar specificate în notele de subsol.

Se continuă cu istoria fabricării negrului de fum la Copșa Mică- fabrica de negru de fum Canale NR. 1 a fost construită la Copșa Mică în zona Șomârt în anul 1934, fiind prima instalație de negru de fum din Europa.

În 1937 s-a construit Fabrica de Negru de fum Canale Nr. 2. Urmează construirea Fabricii de formaldehidă în 1940, pe malul drept al râului Târnava Mare și a fost pusă în funcțiune în septembrie 1941, ca fabrică de probă în incinta viitoarei uzine chimice din Copșa Mică, pentru prima dată în România, dar procesul aplicat la Copșa Mică a fost unic în România și în lume.

Următoarele capitole fac o descriere în amănunt a procesului de utilizare a metanului în metalurgie, înființarea SOVROMGAZ, care, printre altele avea ca obiect de activitate, în 1948, exploatarea întreprinderilor de producere a negrului de fum și a formaldehidei de la Copșa Mică.

Toate datele statistice sunt prezentate structurat, pe perioade istorice, indicatori economici și coroborate cu nume de persoane care au marcat fiecare etapă a industrializării.

De asemenea, autorul realizează o prezentare a activității Sometra după 1989, un loc aparte fiind ocupat de către evidențierea personalităților industriei copșene, care și au adus o contribuție hotărâtoare la industrializarea și dezvoltarea orașului Copșa Mică.

Activitatea cultural artistică și sportivă din cele două întreprinderi, Sometra și Carbosin, situația învățământului la Copșa Mică, după 1955, realizările în aceste domenii, sunt subiecte ce ocupă un loc important în această carte.

Ultimele capitole sunt destinate dezbaterii privind poluarea la Copșa Mică și consecințele acestui fenomen.

Concluzii: Acest volum se dovedește a fi o cale de deschidere spre alte porți nedeschise încă în Copșa Mică. Orice act de cercetare te îndeamnă sau îi îndeamnă pe cei interesați spre alte metode de cercetare, mai ales în ceea ce privește cercetarea interdisciplinară, pertinentă, desfășurată pe teren, și cel mai important, interviuarea protagoniștilor (actorilor) care vor face obiectul cercetării a celor care s-au aflat în mijlocul evenimentelor. „Omul sfințește locul” spune un proverb care foarte bine se aplică și în acest caz.

Volumul este clar, un document istoric, socio-politic și demografic, care se înscrie în rândul publicațiilor de profil din România.

Bibliografia bogată și vastă, izvoarele de inspirație studiate (arhive, ziare, reviste, alte surse de informare) toate demonstrează o muncă asiduă, pusă în slujba istoriei, a comunității din care autorul face parte, un real interes pentru prezentarea faptelor într-un mod cât mai real cu putință.

Informația tehnică este pusă alături de date și informații de geografie, sociologie, istorie, demografie, antropologie socială și fizică.

De fapt, este cel de-al nouălea volum ce-i aparține domnului Ioan Gabor, unul care mi-a atras atenția și care de fapt a fost lansat în anul 2011 la Muzeul Gazului este „Drumul printre amintiri”.

Ioan Gabor s-a născut în comuna Axente Sever, a lucrat peste 30 de ani la Sometra Copșa Mică, unde are o serie de realizări și succese, atât în țară cât și în străinătate, fiind apreciat pentru seriozitate, profesionalism și corectitudine, pentru atitudinea pe care o manifestă față de oamenii cu care lucrează. Toată această experiență de-a lungul multor ani, l-a îndemnat să lase posterității faptele, așa cum s-au petrecut, informații despre evenimente și oameni.

Cărți publicate:

2001 și 2005 – *Axente Sever. Carte deschisă de istorie, cultură și legende* – 2 vol.

2006 – *Ioan Axente Sever – un nume pentru neuitare*

2007 – *Mărturisiri*

2011 – *Începuturile bisericii și a învățământului greco-catolic în Frâua (Axente Sever)*

2011 – *Drumuri printre amintiri*

2012 – *Bisericile ortodoxe din Axente Sever – trecut și prezent*

2015 – *Copșa Mică – istoria industrială*

În anul 2009 a primit titlul de cetățean de onoare al comunei Axente Sever, datorită pasiunii, entuziasmului și dăruirii puse în slujba promovării valorilor culturale ale comunității, pentru efortul de a readuce în actualitate prin cărțile scrise, figura marelui erou Ioan Axente Sever.